

Pola stoljeća male podravske enciklopedije

MILIVOJ DRETAR

1. Uvod

Podravski zbornik doživio je 50. izdanje. Od prvog broja tiskanog davne 1975. godine, nanizano je 49 knjiga, a ove godine i jubilarni, 50. broj. Za Podravinu je to značajna informacija. Pedeset knjiga o povijesti, arheologiji, suvremenim temama, kulturi, prirodoslovlju, etnologiji, književnosti i bibliotekarstvu, demografiji, povijesti umjetnosti, gospodarstvu, muzeologiji... jedne regije sažeto je na čak 14 774 stranica. Brojni autori dali su nemjerljiv doprinos nastanku i razvoju Podravske zbornika u pet desetljeća postojanja ove male podravske enciklopedije. Kakav je značaj Podravske zbornika danas, nakon pedeset godina? Nakon što je svoje mjesto pronašao na policama brojnih knjižnica, u arhivima i muzejima, u uredima širom Hrvatske, Podravski zbornik postao je neizostavno pomagalo u oblikovanju novih stručnih i znanstvenih radova o temama koje su nama Podravcima bliske. Pokloniti nekome Podravski zbornik – to je vrijedan dar.

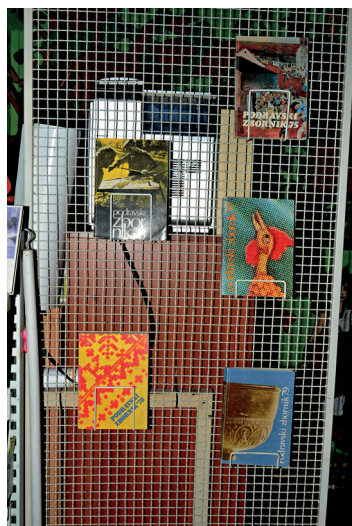
2. Prvo izdanje iz 1975. godine

Sve je započelo krajem 1974. godine kada se u prostoru Podravke sastao Inicijativni odbor. U siječnju 1975. prerastao je taj odbor u Izdavački savjet predvođen Pavlom Gažijem, tadašnjim direktorom „Podravke“, a u čijem su sastavu bili Franjo Gaži, Ivan Generalić, Mladen Hegedušić, Franjo Horvatić, Fran Kancelak, Vojo Kučeković, Antun Mijatović, Franjo Mramor, Božidar Pavleš, Augustin Petrač, Rade Radišić, Jovo Rojčević, Ivan Sabolić, Jo-

sip Stiović, Krešimir Švarc, Aleksandar Vrančić i Marija Winter.¹ Izdavački savjet preuzeo je na sebe poslove pokretanja i izdavanja zbornika u dvogodišnjem razdoblju. I dok su tadašnji svijet potresale krize poput Vijetnamskog rata, sukoba u Libanonu i Angoli koji su prerasli u dugotrajne građanske ratove, a Jugoslavija se ponosila svojim nobelovcem Vladimirom Prelogom, u Podravini se stvarao Podravski zbornik. Već prvo izdanje, prigodno tiskano povodom 30. obljetnice pobjede nad fašizmom, nagovijestilo je da je Podravina konačno dobila svoju knjigu, godišnjak, mjesto okupljanja znanstvenika, stručnjaka i znalaca iz regije te prijatelja Podravine. Jer o Podravini nisu pisali samo Podravci, već i svi dobri poznavatelji ovog kraja. Od davnina, Podravina je regija uz rijeku Dravu, naseljena još u prapovijesti.

To je kraj koji se proteže od vrbanovečkih polja i mutne rijeke Bednje kod Slanja na zapadu, sve do kraja oko Pitomače na istoku, s obroncima Bilogore i Kalnika na jugu. Poneka tema u Zborniku dotakla se i susjednog Prekodravlja, Međimurja ili Mađarske, no gotovo svi radovi bili su naslonjeni na šire koprivničko, ludbreško i đurđevačko područje. Te tri mikroregije Podravine, predvođene predstavnicima tadašnjih političkih struktura, uzele su Podravski zbornik kao svoju malu enciklopediju i zadržale taj odnos do danas, pedeset godina kasnije. Podravski zbornik postao je inkubator ideja i članaka o Podravini kojih je do 1975. bilo vrlo malo. Nerijetko se dogodilo da je članak u

1 *Impressum* prvog broja, Podravski zbornik 1975 (ur. Dragutin Feletar), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1975.

Sl. 1. Izložba za vrijeme predstavljanja Podravskog zbornika u Ludbregu.

Podravskom zborniku s vremenom prerašao u širi rad ili zasebnu knjigu. U svrhu održavanja interesa publike i čitateljske strasti, Podravski zbornik nudio je širinu objavljenih tema s pristupačnim dodirima prema publici. „Osnovna ideja je bila da Zbornik bude jednakomjerno okrenut prošlosti i sadašnjosti, dakle da ne bude samo mjesto objavljivanja povijesne građe i sličnih napisa, već da, gdje je god to moguće, bude okrenut sadašnjosti i suvremenim problemima razvoja“, zapisao je 1984., u desetom broju dr. Dragutin Feletar, prvi urednik Podravskog zbornika.² Vijest o prvijencu Podravskog zbornika brzo se proširila sjeverozapadnom Hrvatskom. U Bjelovarskom listu osvanuo je članak o tisku prvog broja: „Podravski zbornik 75“ lijep je i poticajan primjer kako se i u okvirima tzv. lokalne, međuopćinske i regionalne informativne djelatnosti u širem značenju tog pojma mogu pokušati postići rezultati trajnije i serioznije vrijednosti. Namjena mu je mnogostruka: zbornik nastoji biti novom vrijednošću u razvo-

2 FELETAR, Dragutin: *Deset godina „Podravskog zbornika“*. // Podravski zbornik 1984. (ur. Franjo Horvatić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1984., 361.

ju kulturnoga života Podravine, on je pokušaj da se provede u život „stara ideja o izdavanju zbornika s podravskim temama“, u njemu se ostvaruje suradnja „širokog kruga kulturnih radnika Podravine i Hrvatske“, on je rezultat saznanja da je „neophodan za daljnji razvoj pisane riječi i znanosti u Podravini i o Podravini“ i — kao takav — on je konkretno povezivanje znanosti, kulture i udruženog rada...³ Prvi broj otisnut je na 232 stranice, sastojao se od devetnaest članaka, osam književnih priloga te Bilješke o autorima. Po uvodnom obraćanju Pavla Gažija, niže se šest tematskih članaka posvećenih Narodnooslobodilačkoj borbi i revolucionarnom razdoblju.

U tom bloku iznimno korisnim ističe se rad Ante Dobrile – Pepa,⁴ ratnog komandanta Koprivnice koji ispreplićući vlastita sjećanja i dostupne arhivske podatke, piše tekst o slobodnoj Koprivnici tijekom Podravske republike.⁵ Ti članci nisu slučajno zalutali na početak Zbornika. Feletar je kao hrvatski disident bio od 1971. pod prismotrom tadašnje vlasti pa je u razdoblju nakon sloma Hrvatskog proljeća ipak trebalo pripaziti na komentare dežurnih promatrača. Dva su rada posvećena majstoru hrvatske naive Krsti Hegedušiću čija slika Zeleni kadar krasi korice Zbornika, četiri su o književnosti, Ante Šonje piše o arheološkim nalazima u Kalinovcu, a Dragutin Feletar i Marija Winter upotpunjuju Zbornik svojim povijesnim radovima. Suvremenim temama bavi se geograf Pavao Kurtek, analizirajući kretanje radne snage u Podravini. Prvi broj tiskan je u 2000 primjeraka i kako je sam Feletar svojedobno izjavio, svi su brzo razgrabljeni od znatijelnog čitateljstva.

3 „Podravski zbornik 75“ u Bjelovarski list br. 45-46, 27. studenog 1975., 21.

4 DOBRILA, Ante Pepo (Tinjan, 1. 9. 1919. – Opatija, 5. 12. 1999.), istarski komunist, partizan, komandant grada Koprivnice tijekom oslobođenja 1943., kasnije publicist.

5 Isti tekst doživio je reprint u izdanju Povijesnog društva Koprivnica *Podravska republika 1943. – 1944.*, tiskan u Koprivnici 2024. (urednik Milivoj Dretar).

Sl. 2. Predstavljanje Podravskog zbornika 44/2018 u Ludbregu.

3. Vrijedni autori Podravskog zbornika

Suradnja Gažijeve Podravke i Horvatićevog Muzeja u suradnji s Feletarom pokazala se dobitnom kombinacijom. Iduće 1976. godine tiskano je drugo izdanje Podravskog zbornika. Broj stranica povećan je na 256, a broj članaka na 20. Za aktualni politički establišment dovoljna je bila posveta broja: „U povodu 35. obljetnice ustanka“. I ovog puta su teme o Drugom svjetskom ratu našle svoje mjesto na samom početku, no sad je u Zbornik uključeno više radova sa suvremenim temama poput drvene industrije i šumarstva, nafte, male privrede. Predsjednik Savjeta Gaži imao je svoju temu o novim etapama razvoja na samom početku, a glavni urednik Horvatić piše o koprivničkim cehovima.

Na kraju su književni prilozi Adamića, Kanižaja, Dolenca, Jelušić, Ivančana, ukrašeni ilustracijama Turkovića, Generalića, Vaića. Marija Winter objavila je i cijeli igrokaz „Kakva ljubav, takva plača“. Feletar se javlja s pjesmom, prozom te dva članka – o starim rasinjskim zdanjima te zlatarstvu i splavarstvu na Dravi. Slika zlatara krasila je korice, tiskara Zrinski iz Čakovca odlično je odradila i ovaj broj čija je naklada povećana na 2500 primjeraka. Sve su tri podravške općine: Koprivnica, Đurđevac i Ludbreg tematski zastupljene čime se demonstrirala zajednička inicijativa. Uhodana ekipa u Uredništvu brzo je pohvatala konce. Narednih

godina povećava se broj stranica Podravskog zbornika, osim nešto „slabijeg“ 4. izdanja s 294 stranice, ostala itekako premašuju 300 stranica. Rekorder osamdesetih je šesto izdanje iz 1980., s čak 432 stranice i preko 40 članaka i priloga. Taj broj bio je posvećen dvostrukom jubileju – 35. obljetnici oslobođenja od fašizma i 30. obljetnici uvođenja samoupravljanja. Kako je u svibnju 1980. umro Josip Broz Tito, počast prvog članka pripala je koprivničkom novinaru Ivi Čičinu Mašanskeru s radom „Tito i Koprivnica“.

Korice prvih izdanja najčešće su bile dojmlijeve grafike: podravski vez, pijetao, logor Danica, partizani, siluete. U osmom broju (1981.) predsjednica Izdavačkog savjeta postaje Jelica Radojčević, a Božena Loborec je urednica. Riječ je o provjerenom kadru, obje su bile sudionice Narodnooslobodilačke vojske. Radojčević je sudjelovala u političkom životu Koprivnice i smatrala se jednom od najmoćnijih žena u tadašnjoj hrvatskoj vlasti. U svojoj uredničkoj riječi oslanja se na 90. godišnjicu rođenja Josipa Broza Tita, a uz neizostavno spominjanje samoupravljanja i nesvrstanosti, Radojčević vapi za više suvremenih tema u Zborniku.⁶ I uz pregršt tema prođe deset godina. Zanimljiv osvrt na to prvo desetljeće Zbornika u 10. broju (1984.) dao je urednik Dragutin Feletar koji bilježi 300 stručnih članaka, oko dvjesto objavljenih pjesama i proznih radova, 1630 ilustracija, a sve iz ruku 210 autora kojima se posebno zahvaljuje. Naravno, Podravskog zbornika ne bi bilo bez autora. Sve su to volonteri, od sveučilišnih profesora, gospodarstvenika, učitelja i novinara, do ljudi koji su u Zborniku objavili svoj prvi (a ponekad i jedini) članak. Podrazumijeva se da Uredništvo prati i osluškuje komentare i kritike čitatelja te na tom koraku pokušava narednih godina otvarati nove i zanimljive teme. Za Zbornik pišu eminentni stručnjaci poput poznate povjesničarke Nade Klaić, geografa s Prirodoslovno-matematičkog

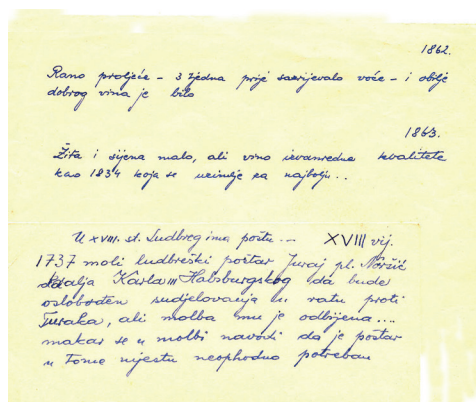
6 RADOJČEVIĆ, Jelica: Predgovor, Podravski zbornik br. 8, Koprivnica 1982., usp. <https://hrcak.srce.hr/file/339232>

fakulteta Josipa Riđanovića i Adolfa Malića, povjesničarke umjetnosti Lelje Dobranić koja je s Koprivnicom bila i obiteljski povezana, Ivana Penzara, nestora hrvatske meteorologije (i rođenog Podravca), Zdravka Dizdara s Hrvatskog instituta za povijest u Zagrebu. Najviše objavljenih radova u Podravskom zborniku ima akademik Dragutin Feletar. Prvi brojevi sadrže i po tri-četiri njegova rada, a iako ima manjih prekida, ukupno je objavio više od 50 članaka i priloga iz gotovo svih tematskih područja. Okušao se i u književnom stvaralaštvu. Za razliku od Feletara, u svakom od izdanja, od prvog do zadnjeg broja, nalazi se članak (ili prilog) dr. sc. Mire Kolar Dimitrijević. Poznata povjesničarka rođena je sredinom 1933. u Koprivnici, a studij povijesti i arheologije završila je 1958. u Zagrebu.

Zaposlena u Arhivu grada Zagreba, potom u Institutu za historiju radničkog pokreta Hrvatske (danas Hrvatski institut za povijest), a od 1988. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu proučila je i prikupila ogromnu građu o Koprivnici i Podravini.⁷ Đurđevački kraj može se ponositi svestranim Vladimirom Miholekom koji se Zborniku pridružio 1992. godine, a od tada redovito objavljuje radove iz književnosti, etnologije, povijesti. Neizostavnu ulogu u prvim zbornicima imala je i Marija Winter iz Ludbrega.⁸ Skromna i svestrana učiteljica iz škola u Hrženici, Slokovcu, Sesvetama, odlaskom u mirovinu primila se spisateljskog rada i stvorila povijesnu bazu za svakog istraživača ludbreške povijesti. Njen prvi članak o predratnim kulturno-prosvjetnim društvima iz 1975. našao je svoje mjesto u kasnije tiskanoj monografiji „Ludbreg“, a svi su joj radovi posthumno objavljeni u dvotomnoj knjizi „Iz povijesti Ludbrega i okolice“ (2000.). Najviše radova arheološke tematike u Zborniku je objavio dr.

7 KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, Mira, povjesničarka, sveučilišna profesorica u mirovini, počasna građanka Koprivnice <https://hbl.lzmk.hr/clanak/dimitrijevic-kolar-mira>

8 DRETAR, Milivoj: Marija Winter, vjerna suradnica Podravskog zbornika, *Podravski zbornik*, Koprivnica 2013. (urednik Robert Čimin), 225–230.

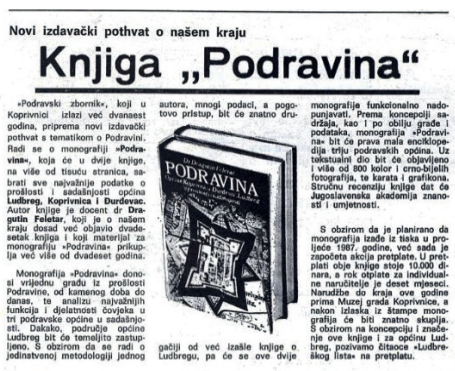
Sl. 3. Priprema za novi članak Marije Winter iz 1985. Izvor Zbirka Winter, Muzej grada Ludbrega.

sc. Zorko Marković. Rođeni Našičan (točnije iz Podgorača), s 27 godina zaposlio se u koprivničkom muzeju te pokrenuo niz istraživanja u Podravini gdje je prikupio podatke i materijal s nekoliko stotina nalazišta. Objavio je stotine radova, najviše o prapovijesti sjeverne Hrvatske, s istom je temom 1989. i doktorirao.⁹ Brojem radova ističu se i Venija Bobnjarić Vučković, etnologinja i povjesničarka umjetnosti s ludbreškim temama; Draženka Jalšić Ernečić, prijašnja ravnateljica Muzeja s temama iz povijesti umjetnosti i konzervacije, arheolog dr. sc. Robert Čimin iz Virja, Mladen Matica s temama iz gospodarstva i geografije, Vesna Peršić Kovač i Željko Kovačić u etnologiji podravskog kraja te bibliotekarka Dijana Sabolović – Krajinina. U književnim prilogima i temama o književnosti neizostavno je ime Božice Jelušić.

4. Uredništvom su rukovodili

Neprocjenjivu ulogu u nastanku Zbornika imaju urednici izdanja Podravskih zbornika. Najduže se na čelu Uredništva zadržao Franjo Horvatić, u čak 18 brojeva. Iako mu je funkcija glavnog i odgovornog urednika pripala auto-

9 MEDAR, Mladen: Zorko Marković, prvi doktor arheologije u našoj regiji, <https://hrcak.srce.hr/file/201985>

Sl. 4. Vijest o novom izdanju Biblioteka Podravskog zbornika, Ludbreški list 1986.

matizmom, riječ je o osobi rođenoj za tu ulogu, sa širokim poljem interesa, profesionalcem u svom zanimanju. Rođen u Novigradu Podravskom, kao svježe diplomirani povjesničar/sociolog prve radne liste ispisuje u prosvjeti, no ubrzo prelazi u Muzej grada Koprivnice. Od 1963., punih 32 godine na čelu je Muzeja gdje se najviše bavi zavičajnom povijesti i umjetnošću. Zaslužan je za otvaranje Galerije naivne umjetnosti Hlebine te više zavičajnih galerija u Podravini.¹⁰ Osim uredništvom, Horvatić je Zborniku doprinio s 18 kvalitetnih radova pretežito povijesne tematike. Tijekom ratnih godina 1991. i 1992. Uredništvom koordinira Vjekoslav Prvčić.¹¹ Svestran književnik koji je svoj kruh zarađivao najprije u Podravki, a potom kao urednik i nakladnik Koprivničkih novina. Prvčić je bio iskreni prijatelj i dugogodišnji suradnik Dragutina Feletara. Iako u okruženju ratnih prilika, kvaliteta Zbornika u mandatu Prvčića nije opala, naprotiv, broj stranica se 1991. povećao za 30 %, a 1992. za čak 100 %. Nakon dvije godine Prvčića, vraća se Horvatić i tada po prvi puta izlazi dvobroj, za godine

10 HORVATIĆ, Franjo. *Hrvatski biografski leksikon (1983–2024), mrežno izdanje*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2024. Pristupljeno 29. 8. 2024. <https://hbl.lzmk.hr/clanak/horvatic-franjo>

11 PRVČIĆ, Vjekoslav <http://dhk.hr/clanovi-drustva/detaljnije/vjekoslav-prvcic>

1993. i 1994. Tako je 19. broj istodobno postao i dvadeseti, a dvobroj se tumačio količinom pri-spjelih radova. I te godine funkcionira Izdavački savjet od devet članova iz Koprivnice, Đurđevca i Ludbrega te peteročlano Uredništvo na čelu s Horvatićem. Koprivničku kvotu činili su muzealci Horvatić – Jalsić – Marković, dok su Đurđevac i Ludbreg predstavljali knjižničarka Božica Anić i novinar Franjo Vrtulek. Godina 1995. je posljednja godina Horvatića na čelu Muzeja iz kojeg odlazi u mirovinu pa onda i u Uredništvu Zbornika. Sljedeće, 1996. godine na prijedlog dr. Feletara, na čelo Uredništva dolazi mladi koprivnički povjesničar Hrvoje Petrić¹² koji će biti zadužen za 22., 23. i 24. izdanje. Kako je svaki od urednika unio neke svoje nove ideje, to se vidi i u broju iz 1996. – od 33 članaka i priloga, čak 14 njih je povijesne i arheološke tematike. Nekadašnje teme vezane uz NOB, zamijenili su članci o Domovinskom ratu, Goran i Robert Glavina te Ivan Bratković pišu o sudjelovanju koprivničkih vojnika u ratnim zbivanjima.

Sam Petrić doprinosi s dva članka, o srednjovjekovnoj Koprivnici i Ludbregu u novom vijeku. Zanimljiv je i članak dr. Radovana Kranjčeva¹³ o kaćunovicama (orhidejama) u Podravini, Bilogori i Kalniku. Dr. Kranjčev će narednih godina u zborniku objavljivati više članka o flori i fauni Podravine. Zadnji Petrićev zbornik opet je tiskan kao dvobroj koji je opsegom premašio 400 stranica. Tematski je bio posvećen dr. Leanderu Brozoviću,¹⁴ osnivaču i prvom ravnatelju koprivničkog muzeja.

Ulaskom u novo stoljeće, uredničku palicu od dr. Petrića preuzima povjesničar Dražen Ernečić, kustos koprivničkog muzeja. Svoj mandat započinje dvobrojem 26/27 te rekor-

12 PETRIĆ, Hrvoje (1972.), dr. sc., povjesničar, član suradnik HAZU <https://www.info.hazu.hr/clanovi/petric>

13 KRANJČEV, Radovan, biolog i publicist, gimnazijski profesor, <https://hbl.lzmk.hr/clanak/kranjcev-radovan>

14 Više o Leanderu Brozoviću u Hrvatskoj enciklopediji, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. Pristupljeno 4. 9. 2024. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/brozovic-leander>

dna 44 nova naslova o Podravini. Ernečić se u svom prvom uvodniku osvrće na inspirativne ideje prethodnika Podravskog zbornika: planirani, ali nikad realizirani Koprivnički almanah, te Zbornik Muzeja grada Koprivnice koji je izlazio između 1946. i 1953. Uredništvo je dodatno prošireno novim imenima poput Božice Anić, Dubravka Bilića, Vesne Peršić Kovač i Vladimira Miholeka. Nakladu u potpunosti preuzima Muzej grada Koprivnice, uz potporu grada Koprivnice i Koprivničko-križevačke županije. Iako povjesničar, Ernečić daje prednost suvremenim temama poput industrije, prometa, energetskih resursa, turizma, zaštite okoliša. Pojavljuje se sve više biografskih priloga o istaknutim podravskim ličnostima.

Zanimljiv prikaz o jubilejima ludbreških institucija daju Ljiljana Nofta Grdić, o ludbreškom sveučilištu, te Velimir Ivezić o Restauratorskom centru. Novi sastav Uredništva djeluje na opseg zbornika narednih izdanja. Tijekom prvih deset godina Ernečićeva uređivanja, Podravski zbornici su u opsegu od 330 do 440 stranica. Najopsežnije izdanje bilo je 2004. godine, 34 članaka i priloga na rekordnih 448 stranica. To godište bilo je posvećeno prvoj „tridesetki podravске enciklopedije“, podijeljeno na jedanaest tematskih cjelina s prilogima 48 suradnika. Trideseti broj pratio je i CD-ROM s „Bibliografijom Podravskog zbornika 1975. – 2004.“ Od 2011. broj stranica se zadržava na tristotinjak što će ostati do danas. Korice Podravskih zbornika krasit će slike podravskih naivaca, fotografija Drave, goričkih klijeti, gradskih prizora.

Godine 2012. godine dolazi do promjene u uređivanju Zbornika. Umjesto Uredništva od 15 članova, novi urednik Robert Čimin prepolovljuje sastav. Osam članova tematski uređuju svoja područja, koprivnički biolog Goran Šafarek zadužen je za prirodoslovlje, muzealka Marija Mesarić za etnologiju, Mladenu Matići povjereni su geografski radovi, a Vladimiru Miholeku povijest. Sam Čimin, kao muzejski kustos ostaje vjeran arheologiji. Pristigli radovi više se ne objavljuju tematski, već se vrši podjela na opsežnije članke i kraće priloge. Na

kraju se daju *Upute suradnicima* kako bi pristigli radovi bili što bolje pripremljeni. Čimin se radovao povratku prijašnjih autora, ali i novim suradnicima poput Helene Kušenić i Ana-Marije Martan koji će pisati i narednih godina. Tiskanje 1000 primjeraka 38. izdanja preuzima Printera grupa iz Zagreba. Tijekom narednih godina Čimin se sve više susreće s „malom krizom“ u prispjeću novih radova, prevladavaju oni povijesne i arheološke tematike, dok su drugi minimalno zastupljeni.

Tako se 2015. velikim ratovima bave Milivoj Dretar, Mira Kolar Dimitrijević i Ružica Medvarić-Bračko (Prvi svjetski) te Vladimir Šadek (Drugi svjetski rat), a Vladimir Miholek piše o lingvističkom istraživanju zoonima u đurđevačkoj kajkavštini. Čimin promišlja o poboljšanju izdanja pa novu inspiraciju pokušava pronaći uz pomoć osvježnog tročlanog Uredništva. Umjesto tematski, svaki od članova Uredništva „geografski“ pokriva svoje područje: Helena Kušenić je zadužena za koprivničko, Milivoj Dretar za ludbreško, a Nikola Cik za đurđevačko područje. Sam Čimin zadržava funkciju glavnog i odgovornog urednika, dok koordinacijsku funkciju povjerava Heleni Kušenić kao izvršnoj urednici. Promjene se odmah osjećaju jer te godine pristizhe veći broj radova pa se jedan dio neobjavljenih, u dogovoru sa suradnicima, ostavlja za naredno izdanje. Takva će se praksa zadržati i kasnije. Podravski zbornik se širi, otvara novim autorima, povremeno se uključuju znanstvenici i iz drugih država.

U 48. broju prvijenac objavljuje dr. sc. Miloš Damjanović, povjesničar iz Kosovske Mitrovice koji svoje istraživanje bazira na jednom dokumentu *Izraelitičke bogoštovne občine Ludbreg* iz 1937. Ta židovska zajednica bila je najmanja na području Banovine Hrvatske i tragično ugašena tijekom Holokausta u NDH. Tročlano Uredništvo upotpunjuju nova lica pa je Kušenić zamijenila etnologinja Vesna Peršić Kovač iz koprivničkog muzeja, dok je đurđevačko područje preuzela ravnateljica tamošnjeg muzeja Edita Janković Hapavel. Zadnjih nekoliko godina Zbornik se više posvećuje značajnijim Podravcima, Ivanu Lackoviću Croati, Ivanu Sabo-

Sl. 5. Vijest o Podravskom zborniku u Ludbreškom listu, studeni 1980.

liću, Ivanu Večenaju, trojici umjetnika kojima su u jubilarnim obljetnicama priređeni stručni skupovi pa se ti radovi objavljuju u Zborniku. Naslovnicu 49. izdanja krasila je fotografija akademika Feletara, prvog urednika koji je preminuo u 82. godini života. Zadnja promjena u Uredništvu zbila se neposredno pred jubilarno 50. izdanje. Odlaskom s funkcije ravnatelja Muzeja, Čimin u travnju 2024. napušta i mjesto glavnog urednika.¹⁵ Nova glavna urednica Podravskog zbornika postaje Vesna Peršić Kovač, dotadašnja izvršna urednica. Osim poslova u Uredništvu, Vesni je povjerena i koordinacija nad planiranom izložbom o pet desetljeća Zbornika, od samih početaka 1975. do zadnjeg broja koji svojom kvalitetom ne zaostaje za svojim prethodnim izdanjima.

5. Pogled u budućnost

Zanimljivo je da Podravski zbornik nije prestao izlaziti ni tijekom krize zadnjih godina Jugoslavije, ni za vrijeme Domovinskog rata, a niti teške 2020. godine kada je svijetom, Hr-

vatskom i Podravinom harala zlokobna pandemija koronavirusa. Teme radova su svestrane, a ponekad se pokušavaju prilagoditi aktualnim zbivanjima te velikim obljetnicama. Osim poznatih Podravaca, u Zborniku su predstavljena brojne udruge koje čuvaju tradiciju i baštinu našeg zavičaja i to je prilika da predstave svoj rad van matičnog naselja. Naravno, uvijek ima mjesta za nove, suvremene teme i istraživanja, posebno na području bioraznolikosti, gospodarstva, razvoja lokalne samouprave, zaštite materijalne i nematerijalne baštine. Ni teme o Domovinskom ratu nije iscrpljena, svakako bi bilo zanimljivo čuti o manje poznatim događajima iz 1991., ali i ostavštini rata – kako je nekada jedna od najvećih vojarni dobila novo značenje za Koprivnicu.

Dio Zbornika svakako bi mogli posvetiti našim likovnim umjetnicima te mladim istraživačima, učenicima srednjih škola i studentima. Predstavljanja zbornika redovito su organizirana u Koprivnici, Ludbregu i Đurđevcu, a povremeno i u nekim manjim mjestima uz sudjelovanje lokalnih kulturnih snaga. Uz proširenje tema, nema nikakvih zapreka da se Zbornik ne predstavi u Varaždinu, u Međimurju, Bjelovaru, Zagrebu. Pohvalno je uključenje stalne rubrike Podravske kronike s mjestom za

15 Robert Čimin bio je urednik 12 izdanja Podravskog zbornika, od 2012. godine do 2023. godine.

predstavljanjem naših općina. Nekom čitatelju iz dalekih krajeva ugodno je pročitati vijesti o rodnom zavičaju i što se zanimljivog zbilo u zadnjih godinu dana. Podravski zbornik će i u narednim godinama sigurno doživjeti izmjene, u opsegu i izgledu stranica, u zanimljivim radovima, konceptu uređivanja, dodatnim priložima. Uredništvo već razmatra prijedloge suradnika, knjižničara, novinara.

Veseli što ni nakon pedeset godina interes za podravskom enciklopedijom ni među čitateljima, a ni među autorima ne jenjava pa slobodno možemo predvidjeti da ćemo u narednim desetljećima čitati nove članke o našoj Podravini.